

prof. Wojciech Zubala
Wydział Malarstwa
Akademia Sztuk Pięknych
w Warszawie

Recenzja sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej – sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki dr Natalii Rozmus-Esparza przeprowadzanym przez Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

Pani dr Natalia Rozmus-Esparza urodziła się w 1983 roku. Jest absolwentką Liceum Plastycznego im. Piotra Potworowskiego w Poznaniu. W latach 2003-2008 studiowała w poznańskiej Akademii Sztuk Pięknych na Wydziale Architektury i Wzornictwa, gdzie obroniła dyplom w Pracowni Bioniki uzyskując tym samym tytuł magistra sztuk pięknych w zakresie projektowania form przemysłowych. Od 2007 roku kontynuowała swoją edukację artystyczną na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu przekształconej w 2010 roku w Uniwersytet Artystyczny, gdzie w 2012 roku uzyskała drugi tytuł magistra sztuki w zakresie malarstwa sztalugowego. Stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe został jej nadany uchwałą Rady Wydziału Architektury Wnętrz i Scenografii Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu w 2015 roku na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej zatytułowanej: *Płaszczyznowy opis rzeczywistości wykorzystywany w projektowaniu przestrzennym*.

Szczególnym polem aktywności dr Natalii Rozmus-Esparza jest praca dydaktyczna. W 2007 roku, będąc jeszcze studentką, pełniła obowiązki asystentki w Pracowni Rysunku Projektowego. Od 2010 roku stała się etatowym pracownikiem dydaktycznym w macierzystej uczelni na stanowisku asystenta w Pracowni Projektowania Wnętrz w Przestrzeni Miejskiej oraz Pracowni Sztuk Plastycznych i Technik Warsztatowych – Rysunku Architektonicznego Odręcznego. W latach 2011-2012 była również asystentką VII Pracowni Malarstwa. Od 2015 roku, po uzyskaniu stopnia doktora, kontynuowała pracę dydaktyczną w Pracowni Projektowania Wnętrz w Przestrzeni Miejskiej na stanowisku adiunkta, następnie w latach 2016-2017 jako p.o. kierownika Pracowni Podstaw Komunikacji Wizualnej, a w latach 2017-2018 jako adiunkt w Pracowni Wody w Krajobrazie. Od 2018 do chwili obecnej pełni obowiązki kierownika Pracowni Projektowania Wnętrz Krajobrazowych w Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu. Od 2015 roku dr Natalia Rozmus-Esparza była promotorem

siedmiu dyplomowych prac licencjackich, była również recenzentką wielu dyplomowych prac licencjackich i magisterskich. Jej praktyka dydaktyczna świadczy o dużych kompetencjach i umiejętnościach w wielu dziedzinach. W komentarzu omawiającym działania pedagogiczne habilitantka pisze: *W moich doświadczeniach akademickich oraz zawodowych nieustannie podejmuję się działań w zakresie interdyscyplinarności sztuk.*

Pani dr Natalia Rozmus-Esparza jest nie tylko aktywnym dydaktykiem, ale z równym zaangażowaniem udziela się na rzecz wydziału i uczelni w obszarze organizacyjno-administracyjnym pełniąc wiele ważnych i odpowiedzialnych funkcji. Wymienię niektóre: w kadencji 2016-2020 była członkiem Senatu UAP, koordynatorem Study in English na Wydziale Architektury i Wzornictwa; w latach 2020-2024 pełniła funkcję rzecznika dyscyplinarnego do spraw doktorantów UAP oraz koordynatora Stypendiów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ważnym elementem aktywności naukowo-artystycznej habilitantki jest członkostwo od 2009 roku w szwedzkim Stowarzyszeniu Artystów Konstnärsföreningen Dymlingen będące efektem pobytu artystycznego jeszcze w okresie studiów w Jönköping w Szwecji. Od tego czasu do chwili obecnej pani dr Natalia Rozmus-Esparza pełni rolę kuratora porozumienia artystycznego pomiędzy Uniwersytetem Artystycznym w Poznaniu a Galerią Konstanärshuset Svavel w Jönköping, dzięki czemu zostało zorganizowanych wiele wystaw pedagogów i studentów UAP oraz artystów ze Stowarzyszenia Konstnärsföreningen Dymlingen w Polsce i Szwecji.

Analizując wykaz dorobku artystycznego habilitantki stwierdzam, że jest on znaczący pod względem ilościowym, co świadczy o jej aktywności wystawienniczej. Natalia Rozmus-Esparza prezentowała swoje prace, jak zaznacza w dokumentacji, na 87 wystawach. Przed uzyskaniem tytułu doktora w latach 2003-2015 zrealizowała 9 wystaw indywidualnych oraz brała udział w 24 wystawach zbiorowych. Po uzyskaniu tytułu doktora w 2015 roku była autorką 16 wystaw indywidualnych, w tym dwóch będących ekspozycją w formie online oraz uczestniczką 38 wystaw kolektywnych. Poza Polską swoje prace pokazywała na wystawach w Szwecji, USA oraz Francji.

Warto dodać, że habilitantka jest laureatką kilku wyróżnień i nagród artystycznych, m.in.: nagrody głównej w konkursie ogólnopolskim na projekt formy przestrzennej dla Hotelu Trzy Wyspy w Świnoujściu w 2015 roku, ogólnopolskiego konkursu malarskiego o Nagrodę Eugeniusza Eibischa w 2016 roku oraz 10. Triennale Małych Form Malarskich w Toruniu również w 2016 roku.

W 2019 roku pani dr Natalia Rozmus-Esparza otrzymała odznakę honorową Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej” będącej dowodem uznania dla jej aktywnej postawy artystycznej i społeczno-organizacyjnej.

Pełna informacja o zrealizowanych wystawach oraz opis wszystkich przyznanych nagród i wyróżnień, a także pozostałych osiągnięć artystycznych zawarty jest w dokumentacji habilitantki.

Obszar aktywności zawodowej pani dr Natalii Rozmus-Esparza obejmuje projektowanie wnętrz, projektowanie graficzne oraz malarstwo. Tak obszerny zakres zainteresowań habilitantki jest konsekwencją dokonywanych świadomie podczas edukacji artystycznej wyborów wynikających z przekonania o przenikaniu i integralności sztuk. Jako architekt i dizajner ma ona na swoim koncie również projekty i realizacje o charakterze użytkowym. Odnoszą się one do przestrzeni miejskich i mieszkalnych, detali architektonicznych, wnętrz oraz ich wyposażenia. Warto wymienić projekt i realizację kamiennej posadzki dziedzińca Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, czy też projekt renowacji klatek schodowych w kilku poznańskich kamienicach.

Pani dr Natalia Rozmus-Esparza jest także autorką ilustracji oraz projektu graficznego książki *Podróżując* Agaty Mleczko w wydawnictwie Null&Full w 2017 roku. W swoich działaniach projektantki często korzysta z wiedzy i doświadczeń z innych dyscyplin. Szczególnie pomocne wydaje się być doświadczenie malarstwa, które nie tylko inspirowało, ale stało się głównym elementem realizacji. Przykładem jest wykonany w 2021 roku monumentalny mural na ścianie poznańskiej kamienicy na podstawie obrazu olejnego zatytułowanego *Zakamarki Varenny* namalowanego przez artystkę w 2020 roku.

Pośród wielu aktywności pani dr Natalii Rozmus-Esparza malarstwo zajmuje w obszarze jej działań artystycznych miejsce szczególne, czego najlepszym dowodem jest omawiane przeze mnie dzieło habilitacyjne. Składają się na nie dwa cykle malarskie zatytułowane *Bezgraniczne* oraz *Imagine*. Pierwszy jest zbiorem dziesięciu obrazów wybranych z serii sześćdziesięciu prac malowanych pomiędzy 2018 a 2021 rokiem. Tematyką cyklu *Bezgraniczne* jest podróż na Bliski Wschód – do Izraela, Palestyny i Jordanii. W 2021 roku artystka zaprezentowała obrazy z cyklu *Bezgraniczne* na czterech wystawach: w Galerii Stara Papiernia UAP w Poznaniu, w Galerii Konduktornia w Częstochowie oraz dwukrotnie w Galerii Konstatnärshuset Svavel w szwedzkim Jönköping. Na cykl *Imagine* zrealizowany w 2022 roku składa się dwanaście płócien. Zostały one wyselekcjonowane z serii ponad trzydziestu obrazów inspirowanych podróżą po Stanach Zjednoczonych. Cykl *Imagine* miał swoją publiczną prezentację na wystawie indywidualnej w poznańskiej Vinci Art Gallery w 2022 roku.

Wszystkie obrazy przedstawione jako dzieło habilitacyjne opatrzone są tytułami będącymi dla odbiorcy drogowskazem naprowadzającym na źródło inspiracji oraz intencje autorki. Słowo staje się ważnym dopełnieniem malarskich przedstawień, nadając im głębszy i pełniejszy sens oraz znaczenie.

Obrazy zrealizowane są techniką olejną na płótnie. Mają bardzo zróżnicowane formaty – od kameralnych wpisanych w kwadrat o wymiarach 65 x 65 cm do wielkowymiarowych wertykalnych kompozycji 65 x 185 cm. Wyjątek stanowi collage zatytułowany *Kopuła na skale – szkic* z 2019 roku, którego format to 297 x 420 cm.

Dopełnieniem pracy habilitacyjnej jest obszerny autoreferat będący nie tylko opisem dzieła malarskiego, ale stanowiący wnikliwą analizę postawy artystycznej i dydaktycznej habilitantki. W tym miejscu podkreślę wysoką jakość przygotowanej przez kandydatkę dokumentacji, która jest rzeczowa i przejrzysta tak pod względem formalnym, jak i merytorycznym. Zawiera wyczerpujące informacje na temat dzieła habilitacyjnego, osiągnięć artystycznych, dydaktycznych, naukowo-artystycznych oraz organizacyjnych habilitantki. Treści zawarte w tekście referatu dotyczące dzieł malarskich, a przede wszystkim ich analityczny opis, stanowią klucz dla właściwego tych dzieł odczytania. Artystka wskazuje źródła swoich inspiracji, a także powody, dla których powstały poszczególne cykle i obrazy.

W autoreferacie autorka pisze:

Tworzone przeze mnie obrazy to efekt świata widzianego w sposób subiektywny, obraz miejsc których doświadczyłam wszystkimi zmysłami. Przeskalowane obiekty, prześwietlone migawki, zgrafizowane ujęcia architektury, uliczki wielkich miast pozbawione ludzkiej postaci. To efekt autorskiej analizy otaczającej rzeczywistości oraz jej indywidualnego odbioru przez pryzmat zebranych dotychczas doświadczeń.

Jak już wcześniej zaznaczyłem obrazy habilitantki są wynikiem odbytych przez nią podróży. Są one dla pani dr Natalii Rozmus-Esparza formą doświadczania rzeczywistości widzianej przez pryzmat różnorodności w obszarze kulturowym i cywilizacyjnym. Artystka obserwuje świat w sposób szczególnie przyjmując punkt widzenia projektanta, a także architekta. Jak sama podkreśla, architektura stanowi dla niej naturalne źródło inspiracji oraz poszukiwań form malarskich, zaś malarstwo stanowi narzędzie do poznania architektury. Ale nie same emblematyczne budowle amerykańskich miast funkcjonujące w powszechnej świadomości, takie jak Golden Gate Bridge w San Francisco, więzienie na wyspie Alcatraz, czy nowojorski Flatiron Building, Most Brookliński i Statua Wolności są podmiotem jej malarskich prac. Są nimi również Wielki Kanion Colorado i olbrzymie drzewa z Narodowego Parku Sekwoi. Zjawiskowa natura, która nie tylko zachwyca, ale również pobudza ludzką wyobraźnię. To co zobaczone, zapamiętane, sfotografowane staje się materiałem poddanym przetworzeniu by ostatecznie stać się treścią obrazu. Malarski cykl *Imagine* jest wyrazem zachwyty nad współczesną amerykańską cywilizacją, monumentalną architekturą wielkich miast oraz nierzadko przytłaczającą

skalą krajobrazów i tworów natury.

Autorka zachwyca się architekturą także we wcześniejszej serii obrazów z cyklu *Bezgraniczne* zwracając się ku temu co duchowe i mistyczne. Zabytkowe budowle – wykuta w skale prawie 2000 lat temu

budowla Ad-Dajr znajdująca się w jordańskiej Petrze, Wzgórze Świątynne w Jerozolimie będące świętym miejscem judaizmu, chrześcijaństwa i islamu czy też Ściana Płaczu – są nie tylko ikonami historycznej architektury przyciągającymi pielgrzymów i turystów, ale łącząc przeszłość z teraźniejszością są przede wszystkim świadectwem wciąż zaangażowanego życia religijnego i duchowego współczesnego człowieka.

Doświadczenia wyniesione z podróży do tak niezwykłych i symbolicznych miejsc w każdym pozostawiają silny i trwały ślad. To przydarzyło się także pani dr Natalii Rozmus-Esparza. Artystka nie odbiera doświadczanego świata jedynie zmysłowo, nie odnosi się tylko do wizualnych wrażeń czy też estetycznych odczuć. Poznając nowe przestrzenie dostrzega w nich to, co ponadrzeczywiste i zawierające w sobie przeżycia duchowe, transcendentalne.

Malarstwo pani dr Natalii Rozmus-Esparza w swej warstwie przedstawieniowej jest realistyczne, ale dalekie od naśladownictwa. Jak sama podkreśla tworząc dzieło zamyka w nim indywidualne wyobrażenie o świecie, a przez sztukę wyraża emocje wywoływane doświadczaniem świata. Wieloletnia praktyka artystyczna oraz świadomość własnego warsztatu malarskiego ośmielają autorkę do poszukiwania i stosowania coraz to nowych środków wyrazu. Niestety reprodukcje prac nie są w stanie w pełni oddać różnorodności materii i technik malarskich stosowanych przez artystkę. Tu muszę nadmienić, iż wiedzę o procesie tworzenia i jego wizualnych efektach czerpię z treści autoreferatu.

Habilitantka wypracowała właściwy sobie malarski język interpretacji rzeczywistości przedstawianej w obrazach, wyznaczając własne kryteria artystycznej jakości i stroniąc od obowiązujących trendów. Jej malarstwo jest ekspresyjne, o intensywnej palecie barw i żywej materii. Obrazy malowane są odważnym, swobodnym malarskim gestem świadczącym o pasji, z jaką artystka tworzy swoje dzieła. Jak sama zaznacza w treści referatu, to dzięki malarstwu ukształtowała swój sposób postrzegania świata. Od zarania dziejów człowiek wyrażał przez sztukę swój podziw dla świata. Sztuka była i jest formą twórczej fascynacji rzeczywistością, a bogactwo i oryginalność jej interpretacji pokazuje, jak wielka jest ludzka wrażliwość. Tę wrażliwość posiada niewątpliwie pani dr Natalia Rozmus-Esparza.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z przedstawioną przez panią dr Natalię Rozmus-Esparza dokumentacją dorobku oraz autoreferatem i po ich szczegółowej analizie stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne kandydatki stanowią wkład w rozwój dyscypliny sztuk pięknych. Należy podkreślić raz jeszcze istotną aktywność dydaktyczną i organizacyjną kandydatki nie tylko w obszarze uczelni.

Zaprezentowane dzieło habilitacyjne, na które składają się cykle malarskie *Bezgraniczne* i *Imagine* jest dziełem spójnym pod względem formalnym i merytorycznym. Spełnia ono wszystkie kryteria określone w ustawie o stopniach i tytułach naukowych stanowiąc twórczy wkład w rozwój dyscypliny artystycznej sztuki piękne.

Biorąc pod uwagę poziom przedstawionego dzieła oceniam je pozytywnie i rekomenduję Radzie do Spraw Nauki i Kształcenia Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu nadanie pani doktor Natalii Rozmus-Esparza stopnia doktora habilitowanego sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki.

luty 2024 prof. Wojciech Zubala